

Diversiteit in de praktijk

Amsterdamse ouders over Triple P tieners

Susan Ketner
Marjolijn Distelbrink
Chella Harreveld
Cecile Winkelman

Maart 2012

Wat is Triple P?

Triple P staat voor Positief Pedagogisch Programma, kortweg Positief Opvoeden. Het is een opvoedprogramma van Australische origine. Het programma bevat een aanbod voor ouders van jonge kinderen en voor ouders van tieners. Het doel van Triple P is het voorkomen en verminderen van (ernstige) emotionele en gedragsproblemen bij kinderen door competent en positief ouderschap te bevorderen. Triple P bestaat uit vijf niveaus, met daarbinnen ook verschillende aanbiedingsvormen (bijvoorbeeld een individueel adviesgesprek of een groeps cursus). Afhankelijk van de vraag die ouders hebben en de zwaarte van de opvoedvragen, krijgen zij een ondersteuningsaanbod op maat.

Triple P gaat uit van vijf principes, die de basis vormen voor positief opvoeden: ouders bieden kinderen een veilige en stimulerende omgeving; laten kinderen leren door positieve ondersteuning; hanteren een aansprekende discipline; hebben realistische verwachtingen van hun kind en zorgen goed voor zichzelf.

Triple P kent verschillende opvoedstrategieën, voor ouders van jonge kinderen en voor ouders van tieners. Oudere kinderen worden op een meer volwassen manier aangesproken en er is meer ruimte voor overleg. Daarnaast kunnen ouders van tieners meer verwachten op het gebied van taken en verantwoordelijkheden. Dat vraagt om een aantal specifieke vaardigheden van ouders, die in de cursus aan bod komen en geoefend worden. Het gaat bijvoorbeeld om het begeleiden van een tiener bij probleemoplossing of de mogelijkheid om een gedragscontract af te sluiten om het helpen in huis te stimuleren. Ook leren ouders een gezinsbespreking te houden en om te gaan met emotioneel of risicovol gedrag van tieners. Hiervoor zijn allerlei hulpmiddelen ontwikkeld, zoals een dvd, rollenspellen en een werkboek.

Meer informatie over het opvoedprogramma Triple P, bijvoorbeeld over hoe ouders zich kunnen inschrijven, vindt u op: www.positiefopvoeden.nl

1 *Inleiding: onderzoek naar Triple P voor migrantenouders*

In Amsterdam, en ook in andere Nederlandse gemeenten, kunnen ouders van tieners een cursus 'Positief opvoeden' volgen, ook wel Triple P Tieners genoemd. Het is nog een relatief nieuw aanbod, dat tot nu toe door een klein aantal ouders van diverse komaf is gevolgd. Uit eerder onderzoek is bekend dat lang niet alle ouders van het bestaan van dit soort opvoedcursussen weten. Vooral laagopgeleide migrantenouders hebben vaak minder kennis over de mogelijkheden. Daarnaast zijn ze wat meer terughoudend om formele hulp te zoeken bij de opvoeding. Daarbij kan meespelen dat sommigen denken dat dit soort cursussen te 'westers' zouden zijn en niet zouden aansluiten bij alle ouders. De toepasbaarheid van Triple P voor migrantenouders was inderdaad nog maar weinig onderzocht.

Onderzoekers van de Kenniswerkplaats Tienplus wilden hier verandering in brengen. De Kenniswerkplaats Tienplus is een samenwerkingsverband tussen onderzoekers, beleid en praktijk dat de werking van opvoedondersteuning voor de diverse populatie van Amsterdam onderzoekt. Eerst heeft de Kenniswerkplaats onderzoek gedaan bij professionals en migrantenouders naar de werking van het aanbod Positief opvoeden voor ouders met jonge kinderen. Het rapport dat hierover verscheen (Triple P Divers: ervaringen met een opvoedprogramma in veelkleurig Amsterdam, 2011) is gratis te downloaden via www.kenniswerkplaats-tienplus.nl. Op deze site is ook een brochure te vinden met tips voor professionals die al werken met Triple P en migrantenouders, of hen nog beter willen bereiken.

ZonMw, de landelijke organisatie voor gezondheidsonderzoek, financiert de Kenniswerkplaats Tienplus.

Onderzoek naar de ervaringen van migrantenouders

In 2011 heeft de Kenniswerkplaats Tienplus opvoeders die de tienercursus hadden gevolgd bevraagd over hun ervaringen. Aan het eind van het artikel staat meer informatie over deze opvoeders. Het waren moeders en enkele oma's afkomstig uit zowel westerse als niet-westerse landen. Ook hebben we enkele autochtone moeders bevraagd. Het doel van het onderzoek was om ouders zelf aan het woord te laten over de werking van Triple P. De vragen die centraal stonden in het onderzoek zijn:

Wat zijn de ervaringen van opvoeders van diverse herkomst met de cursus Triple P voor ouders van tieners?

Welke tips hebben zij om het programma nog beter de laten aansluiten bij ouders van diverse herkomst?

In dit artikel doen we verslag van de bevindingen. Het doel van dit artikel is om beroepskrachten in de opvoedondersteuning, sleutelfiguren en andere toeleiders de stem van ouders te laten horen. Wat hebben zij zelf te zeggen over de cursus, wat leerden ze er, wat kan er nog beter? We willen met dit onderzoek een bijdrage leveren aan de discussie over de vraag of Triple P wel of niet geschikt is voor ouders van diverse afkomst.

2 Opvoedvragen van ouders

De moeders in ons onderzoek zijn onder andere via de huisarts, de school en het schoolmaatschappelijk werk bij Positief Opvoeden terecht gekomen. Een enkeling is door een hulpverlener doorverwezen. Sommige ouders vonden overigens ook zelf hun weg, bijvoorbeeld via internet, posters op school, vrienden of collega's of een advertentie in een buurtkrant. Een aantal ouders deed al eerder een cursus over opvoeden.

Hele gewone opvoedvragen

Ouders hadden allereerst veel algemene opvoedvragen, zoals 'hoe ga je om met een puber?' of 'hoe houd je grip op je kinderen in deze leeftijd'? Sommige moeders hebben kinderen die problemen hebben op school, of thuis brutaal of ongrijpbaar zijn ('ze komt om 2 uur 's nachts thuis zonder iets te melden'). Anderen hebben wel de wind eronder, maar willen leren rustiger met de kinderen om te gaan ('minder schreeuwen'). Of beter met ze te praten, zodat de band goed blijft en kinderen hen blijven vertellen wat ze doen en wat hen bezighoudt. Zij vragen zich af hoe je dat aanpakt met een tiener:

'Ik had het gevoel dat ik mijn zoon aan het verliezen was, dat ik geen antwoord had op zijn gedrag. Ik liep boos rond. Ik dacht: het moet anders kunnen.'
(Antilliaanse moeder, 34 jaar, mbo, 2 kinderen)

Tieners als uitdaging

Zoals ook blijkt uit ander onderzoek van de Kenniswerkplaats, vinden veel ouders juist de opvoeding van *tienerkinderen* een uitdaging waar ze soms extra hulp bij nodig hebben. Dit blijkt ook uit de opmerking van deze Surinaamse moeder:

'Ik ben geen fan van dit soort cursussen. Ik dacht altijd 'iedereen kan een kind opvoeden'. Totdat mijn kind ging puberen. Ik dacht 'kan er geen handleiding bij?''
(Surinaamse moeder, 42 jaar, hbo, 2 kinderen)

Ouders hebben lang niet allemaal grote problemen of gevoelens van onmacht, maar zijn ook gewoon benieuwd hoe je aansluit bij een tiener in deze tijd en willen daar meer over leren. Hoe ga je om met kinderen die de hele dag willen 'pingen'? Hoe geef je kinderen de ruimte hun mening te uiten, zonder je invloed te verliezen? Ook vragen over hoe je je kinderen begeleidt bij school, praten over seksualiteit, en omgaan met alcohol en drugs waren aanleiding om de cursus te gaan volgen.

Opvoeden in Nederland

Kinderen van nu zijn heel anders dan kinderen van vroeger, zo ervaren veel ouders. En daarom is opvoeden ook anders geworden. Dat geldt ook voor ouders met een migrantenachtergrond, die vaker zelf uit wat strengere gezinnen komen. Zij merken dat hun kinderen veel meer dan zichzelf vroeger met hun ouders in discussie gaan. Ook zijn uit het herkomstland meegebrachte manieren van opvoeden niet altijd meer vanzelfsprekend, of staan zelfs ter discussie:

'In Colombia is opvoeden makkelijker: alle ouders hebben hetzelfde patroon. (...) Voorbeeld: ik sla mijn kinderen niet, maar vroeger wel, met een houten lepel. Een tik op de billen. Dat is normaal voor mij. Maar in Nederland is dat kindermishandeling.'
(Colombiaanse moeder, 48 jaar, havo, 2 kinderen)

3 *Doelgroep van Positief Opvoeden*

Cursussen zoals Triple P worden vaak gevolgd door moeders. Ook voor ons onderzoek spraken we vooral met moeders. We hebben gesproken met moeders met een partner, maar ook met alleenstaande moeders, een pleegmoeder en twee oma's. De oma's voelden zich thuis bij de cursus en hadden er steun aan. De cursus is dus zeker niet alleen voor moeders. Vaders doen overigens ook mee, maar minder dan moeders. Deels kunnen of willen zij niet vanwege werk (veel cursussen zijn overdag). Daarnaast speelt mee dat moeders meestal de hoofdopvoeders zijn. Dat betekent niet dat het niet belangrijk is vaders de kans te geven mee te doen en bijvoorbeeld cursustijden ook op hen af te stemmen.

Voor iedereen

Een moeder vindt dat iedereen die met kinderen te maken heeft, positief opvoeden moet kennen. Sterker nog, zegt iemand anders, eigenlijk zou de cursus verplicht moeten zijn voor iedereen. Ouders zeggen ook dat de cursus voor laagopgeleide én hoogopgeleide ouders interessant en leerzaam is.

'Wij hebben toch allemaal totaal andere kinderen en andere problemen, maar we hebben er toch allemaal baat bij denk ik.'

(Roemeense moeder, 39 jaar, universiteit, 2 kinderen)

Schaamte moet je overwinnen

Als een vader of moeder zich schaamt om over problemen te praten, is het misschien wel lastig om mee te doen, vertellen moeders. Maar, dan blijf je als ouder wél met je vraag zitten, terwijl je er juist in de groep achter kan komen dat je niet de enige bent met problemen. En ook al zijn die problemen en vragen heel verschillend, je hebt er allemaal baat bij vinden ouders. Dan is het de moeite waard geweest om erover te praten.

Kiezen voor een passend aanbod

Het volgen van een complete cursus is niet geschikt als ouders maar een kleine vraag hebben. Dan is de cursus misschien wat lang, vertelde een moeder die het om die reden niet helemaal afmaakte. Voor ouders met een kleine vraag is een Triple P adviesgesprek waarschijnlijk geschikter dan een hele cursus. Wanneer de problemen zeer complex zijn, is (alleen) Triple P niet voldoende. Een moeder met kinderen die wat grotere problemen hadden, schakelde naast de cursus ook andere hulp in.

4 *Triple P voor ouders met een niet-westerse achtergrond*

De meeste ouders vonden de cursus behoorlijk geschikt voor ouders uit alle culturen. Zij zeiden: alle ouders hebben dezelfde problemen. Anderen voegden toe: je hebt allemaal dezelfde doelen en je hebt het beste met je kind voor. Ook werd opgemerkt dat de behoeften van kinderen hetzelfde zijn, allemaal willen ze aandacht, begrip en veiligheid. Dat wat je leert, kun je goed toepassen in je eigen situatie, vinden de meeste moeders.

Je moet er wel voor open staan

Buitenstaanders geven wel eens kritiek op dit soort cursussen, namelijk dat ze te ‘westers’ zouden zijn. Wat vinden de moeders zelf? Een Surinaamse moeder merkt op:

‘Ik kan me voorstellen dat ze dat zeggen, maar dat doet er niet aan af dat het effectief is. Feit blijft dat het werkt. Maar als ik bijvoorbeeld met mijn oma of moeder de dvd zou kijken – zij zijn ‘explosiever’- zouden ze zeggen: ‘Vroeger kreeg je gewoon een paar klappen’.
(Surinaamse moeder, 42 jaar, hbo, 2 kinderen)

Het programma is dus niet perse te westers, maar je moet er wel voor open staan om nieuwe dingen te leren, vinden de ouders. De cursus werkt niet als iemand alleen maar wil vasthouden aan zijn of haar traditionele manier van opvoeden, zegt een Surinaamse moeder. En een moeder zegt dat de cursus Positief opvoeden niet geschikt is voor eigenwijze mensen, want je moet je eigen cultuur en de Nederlandse wel willen delen.

Leren over opvoeden in Nederland

Verskillende ouders geven aan dat zij op zich de onderwerpen geschikt vinden, maar juist ook nog wel wat meer hadden willen leren over ‘de Nederlandse opvoeding’ en over ‘opvoeden in twee culturen’. Verder is seksualiteit een thema dat ouders ook wat meer aan de orde hadden willen laten komen, evenals slaan, alleenstaand ouderschap en religie:

‘Opvoeden en religie had ik interessant gevonden, want soms is het wel lastig om bepaalde dingen los te laten. Bijvoorbeeld: je bent wel vrij, maar in bepaalde mate.’
(Marokkaanse moeder, 40 jaar, mavo, 3 kinderen)

Taal kan een obstakel zijn

Positief opvoeden spreekt veel ouders aan. Taal kan helaas een obstakel zijn voor mensen met een andere culturele achtergrond, zeggen moeders van wie Nederlands niet de moedertaal is. Ook geeft bijna de helft van de moeders aan dat de cursus vaak veel te snel gaat. Zelfs verschillende ouders die de Nederlandse taal goed beheersen vinden dat. Er moet in te korte tijd erg veel besproken worden. Hierdoor hebben sommige moeders het gevoel dat er onvoldoende tijd is om hun verhaal in de groep te kunnen bespreken. Ouders voor wie positief opvoeden iets heel nieuws is, hebben meer tijd nodig om zich deze nieuwe methoden eigen te maken. De cursusleider moet daar wel rekening mee houden, menen enkele ouders.

5 *Ervaringen van ouders met de cursus*

Tijdens de cursus komen ouders vier keer bij elkaar als groep, daarna volgen drie telefoongesprekken over de eigen opvoedvragen en is er een afsluitende groepsbijeenkomst. Voor en na de cursus vullen deelnemers een aantal vragenlijsten in, zodat zij kunnen zien waar ze aan het eind van de cursus op vooruit zijn gegaan.

Meningen over het materiaal zijn verdeeld

Veel moeders vonden dat er te veel vragenlijsten moesten worden ingevuld. De vragenlijsten waren volgens deze moeders te moeilijk of het was onduidelijk hoe je het moest invullen. Overigens waren er ook moeders die geen moeite hadden met de vragenlijsten en die het goed te doen vonden.

In de cursus wordt gewerkt met een dvd en een werkboek waarin ouders oefeningen kunnen invullen. De meerderheid van de moeders vindt het boek duidelijk en praktisch. Het is ook prettig om er na de cursus nog in na te lezen. Voor een klein aantal moeders, die minder goed Nederlands spreken, is het werkboek te moeilijk. De dvd die in de cursus wordt gebruikt, werd door de meesten wel gewaardeerd. Op korte termijn verschijnt een nieuwe dvd met nieuwe opnamen van gezinnen uit allerlei culturen, zowel van het platteland als de stad. Een aantal moeders vindt de huidige dvd niet aansprekend en erg ouderwets.

Er is vertrouwen om vrijuit te spreken

Veel van de geïnterviewde moeders merken op dat het praten over opvoedvragen en problemen met andere ouders in een groep heel prettig was. Je merkt dan dat iedereen met dezelfde vragen worstelt. Moeders voelden zich daardoor gesteund. Het vertrouwen om te durven spreken over eigen vragen en problemen wordt vergroot doordat de cursusleider aan het begin van de cursus met de groep afsprekt dat wat in de groep wordt besproken niet wordt doorverteld.

'Iedereen kon zijn eigen verhaal vertellen en zijn eigen angsten bespreken.'
(Turkse moeder, 33 jaar, mbo, 3 kinderen)

Persoonlijk contact met professionals is prettig

De telefoongesprekken met de cursusleider werden positief gewaardeerd. De moeders gaven aan dat het heel prettig was dat de cursusleider je drie weken achter elkaar belt. Ouders hebben dan meer tijd om over hun eigen vragen te spreken en ook over zaken die zij minder gemakkelijk in de groep bespreken. Ouders vinden dat zij goede adviezen en opvoedstrategieën van de professional krijgen en zijn blij dat zij hun verhaal kwijt kunnen:

'Dan kun je zeggen wat je wil, in de groep ben je toch wel voorzichtig. Sommige problemen bespreek ik liever individueel. Dan kan je specifieke problemen bespreken.'
(Marokkaanse moeder, 40 jaar, mavo, 3 kinderen)

Sommige ouders vonden het overigens wel lastig om een telefoongesprek te voeren, vanwege hun geringe beheersing van de Nederlandse taal. Een aantal van hen heeft de gesprekken dan ook bij de professional op kantoor gevoerd. Dat vraagt wel een extra tijdsinvestering van ouder en professional.

6 Positief opvoeden leren

Als (migranten)ouders eenmaal meedoen aan een cursus Triple P, zijn ze vaak heel positief, zo bleek ook al uit eerder onderzoek van de Kenniswerkplaats Tienplus. Ook over de tienercursus zijn de meeste ouders heel tevreden. Wat hebben ze ervan opgestoken?

Meer bewust van eigen rol als opvoeder

Een groot deel van de moeders die aan de cursus heeft meegedaan, zegt dat ze zich bewuster zijn geworden van hun eigen rol als opvoeder en ouder. Ze hebben bijvoorbeeld gemerkt dat door hun eigen gedrag en houding te veranderen, ook het gedrag van hun kind positief veranderde. Een moeder vertelt daarover:

'De cursus maakt je echt bewust van je rol als ouders. (...) We zijn consequenter geworden. We zijn ons beter bewust van onze rol in de opvoeding. Omdat we zien dat het zo goed werkt, houden we het vol.' (Marokkaanse moeder, 39 jaar, hbo, 3 kinderen)

Een positievere houding

Ouders veranderen de eigen houding op verschillende manieren. Veel moeders zeggen dat ze geleerd hebben om een positievere houding aan te nemen, door bijvoorbeeld minder tegen hun kind te schreeuwen en in plaats van slaan een alternatieve straf te introduceren.

Sommige ouders vertellen ook dat ze in de cursus hebben geleerd om consequenter te zijn in de opvoeding; afspraak is afspraak en nee is nee. Anderen hebben door de cursus juist gemerkt dat het beter is als ze minder streng zijn tegen hun kinderen. Zij vertelden dat ze hebben geleerd om niet zwaar te straffen, maar om duidelijke afspraken te maken en daar consequenties aan te verbinden. Door minder streng te zijn, gaat het nu juist soepeler, vertelt een moeder.

Een betere relatie met de kinderen

Bij zo'n positievere houding hoort ook het geven van aandacht en complimentjes en het belonen van goed gedrag. Verschillende ouders zijn het beloningssysteem gaan gebruiken dat in de cursus wordt besproken en vertelden dat dit voor hen en hun kinderen goed heeft gewerkt. Eén moeder omschrijft hoe het belonen de wederzijdse relatie heeft veranderd, ze krijgt ook meer waardering van haar kinderen als moeder.

'Gisteren was het Moederdag. Alle kinderen hadden voor mij een beloning. De kleine heeft een hoofddoek gekocht. De andere heeft me een kop en schotel gegeven. Ik was zo blij over wat ik bij de cursus geleerd heb. Dat doen mijn kinderen voor mij. Dit was de eerste keer in mijn leven dat ik met mijn kinderen Moederdag vierde.' (Turkse moeder, 40 jaar, Koranschool, 4 kinderen)

Veel nieuwe inzichten

Hoewel ouders soms van tevoren hun bedenkingen hebben bij de cursus, zijn zij achteraf vaak heel positief. Soms komen ook tijdens de cursus nieuwe inzichten naar voren over thema's waar ouders in eerste instantie niet eens aan hadden gedacht. Bijvoorbeeld over kinderen ook laten meehelpen in huis:

'Maar ik heb wel geleerd niet achter de kinderen aan te lopen met hun sok. Nu laat ik het liggen. Dan worden ze ook zelfredzamer.' (Surinaamse oma, 49 jaar, mavo, 3 kleinkinderen)

7 Zelf opvoedstrategieën toepassen

De opvoedstrategieën die binnen Triple P aan de orde komen, zijn gericht op het stimuleren van gewenst gedrag. Ouders krijgen niet zozeer tips en adviezen, maar vooral inzicht en handvatten hoe zij een opvoedsituatie aan kunnen pakken. Hierdoor leren ouders om ook na de cursus nieuwe vragen zelf op te lossen. Zij krijgen hiervoor ook hulpmiddelen, zoals een voorbeeld hoe je een ‘gezinscontract’ afsluit of een ‘gezinsvergadering’ houdt.

Zelf invulling kunnen geven aan de strategieën

De concrete handvatten kunnen ouders in de praktijk op allerlei manieren toepassen. De meeste moeders blijken dit heel prettig te vinden en geven aan dat dit ook werkt in de praktijk. Zij hebben vaak al eigen manieren en ideeën die ze goed daarin kunnen verwerken, zoals de volgende moeder vertelt:

*‘Nee, we houden geen gezinsbijeenkomst, maar we gaan wel af en toe samen in bed praten, dat wel. Maar niet zo precies met een papier.’
(Antilliaanse moeder, 48 jaar, mbo, 1 kind)*

Op een prettige manier met je kind communiceren

Ouders vertellen ook dat ze hebben geleerd om anders met hun kinderen te communiceren, waardoor hun kinderen beter luisteren.

*‘Ik heb geleerd dat je niet tien keer achter elkaar iets moet zeggen. Maar dat je het anders moet zeggen. Bijvoorbeeld: ‘Binnen een halfuur breng je het vuilnis buiten’.’
(Surinaamse moeder, 55 jaar, mbo, 1 kind)*

Daar hoort ook bij dat ouders leren om opener en duidelijker te zijn naar het kind toe: doorvragen en goed luisteren naar het kind, maar ook duidelijk uitleggen waarom je als ouder bepaalde regels stelt of waarom ze iets niet mogen. Dan blijft de band met kinderen ook beter, merken verschillende ouders.

Het is de investering waard

Ouders zijn dus in grote lijnen positief. Daarbij helpt het ook dat er in de cursus aandacht was voor dingen die ze al goed deden: ouders horen niet alleen wat ze ‘fout’ doen. Dat geeft zelfvertrouwen, aldus een aantal ouders. Wel is het soms moeilijk om de geleerde strategieën in nieuwe situaties toe te passen en deze te blijven gebruiken, ook als de cursus is afgelopen. Op de vraag of de cursus geholpen heeft, antwoordt één van de moeders:

*‘Het heeft wel geholpen, maar je moet wel echt strikt en consequent blijven. En dat kan op een gegeven moment ook verminderen en daar moet je echt bij na blijven denken om het vol te houden.’
(Surinaamse moeder, 37 jaar, mavo, 4 kinderen)*

De meeste ouders zeggen dat zij het kunnen volhouden, omdat ze in de praktijk hebben gemerkt dat het effectief is en de sfeer in huis is verbeterd. Maar dat vraagt wel een investering van de ouders.

8 *Tips van ouders om het aanbod nog beter te laten aansluiten op hun wensen*

In ons onderzoek wilden we ook achterhalen hoe volgens ouders het aanbod van Triple P nog beter kan aansluiten op de wensen en behoeften van ouders met diverse achtergrond. Daarom hebben we hen gevraagd om tips en advies. Hieruit blijkt dat er in de cursus dingen soms anders aangepakt kunnen worden, maar ook dat ouders en beroepskrachten vaak zelf al aan de slag gaan daarmee.

Zorg voor vertaling van materiaal

Voor verschillende ouders van wie het Nederlands niet de moedertaal is, bleek de taal een obstakel om de cursus goed te volgen en volledig naar wens af te ronden. Zij gaven dan ook aan dat een cursus in eigen taal fijn zou zijn. Verschillende geïnterviewde ouders zeiden dat het in elk geval handig zou zijn als er vertaalde materialen (dvd, werkboek, tipsheets) beschikbaar zouden zijn. Sommige ouders vertaalden passages ook voor zichzelf, of schreven de antwoorden in de eigen taal op. Enkele moeders gaven als tip om te werken met één cursusleider in het Nederlands en één cursusleider die de eigen taal van de ouders spreekt. Onder andere in Amsterdam Noord wordt al geëxperimenteerd met het aanbieden van Triple P in de moedertaal; de cursus voor ouders van jonge kinderen wordt hier in het Arabisch aangeboden.

Ga niet te snel

Veel ouders, zowel allochtoon als autochtoon, vonden het tempo van de cursus te hoog. De ouders zouden graag meer of langere bijeenkomsten hebben gehad. Ook was het volgens veel ouders fijn geweest als er wat meer tijd had gezeten tussen de verschillende bijeenkomsten, omdat je dan wat meer mogelijkheden hebt om thuis de nieuwe aanpak uit te proberen en te oefenen. Ook suggereren enkele ouders om een opfris- of oefenbijeenkomst te houden, met een gelegenheid om na te praten.

Kies voor gemengde groepen

Omdat ouders het fijn vinden om ervaringen uit te wisselen, en graag willen dat iedereen aan het woord komt, geven moeders als tip om de groep ouders niet te groot te maken. Veel moeders geven de voorkeur aan cultureel gemengde groepen, dan kun je van elkaar leren.

‘Liever met een groep. Dan kan je ook luisteren naar de mening van anderen, andere culturen. Je kunt van elkaar leren. Ik ben hier en hier zijn verschillende culturen. Een combinatie maken, beetje van dit, beetje van dat.’

(Colombiaanse moeder, 48 jaar, havo, 2 kinderen)

Verschillende moeders vinden het belangrijk dat er ook Nederlandse ouders aan de groep deelnemen, want zij willen juist graag meer te weten komen over de Nederlandse opvoeding.

Zorg dat de professional voldoende is toegerust

Er is ook gevraagd wat moeders belangrijke eigenschappen vinden voor degene die de cursus geeft. Bij een goede cursusleider voel je je op je gemak, je vertrouwt hem of haar, zeggen velen. Daarnaast is het belangrijk dat de cursusleider geïnteresseerd is in alle deelnemers en iedereen aandacht geeft, zodat iedereen aan de beurt komt om z’n verhaal te vertellen. De cursusleider moet goed kunnen ingaan op de verschillende situaties van de ouders en goed kunnen luisteren en steunen. De culturele achtergrond van de cursusleider doet er niet zo toe, vinden de moeders. Veel belangrijker is dat de cursusleider professioneel, deskundig en ervaren is. Ook moet de cursusleider goed kunnen uitleggen. Enkele ouders hebben een cursus gevolgd die door een man en vrouw werd gegeven, de moeders vonden dat heel prettig. De professional moet zich in elk geval kunnen inleven in ouders met een diverse achtergrond, vinden de meeste ouders.

Betrek ook de vaders en het bredere netwerk

Opvoeden doe je meestal niet in je eentje. Deelnemers van de cursus gaven aan dat het goed zou zijn als er ook materiaal was voor anderen, zoals de vader van de kinderen of de (schoon)familie, of dat er de mogelijkheid was om hen wat meer bij de cursus te betrekken. Sommigen gingen daar zelf mee aan de slag en kopieerden bijvoorbeeld een aantal bladzijden uit het werkboek voor hun (ex)partner. Veel moeders zouden het fijn hebben gevonden als de vader van de kinderen de cursus ook had gevolgd:

‘Ik had het graag samen met mijn man willen doen, maar hij wil niet. Hij komt uit Sudan en vindt dat een vrouw alles moet weten over de opvoeding. Ik vind het jammer, want ik zou hem ook erbij willen betrekken, maar ik kan hem niet dwingen. Ik heb wel thuis de cursus met hem besproken om samen dingen toe te passen.’

(Roemeense moeder, 39 jaar, universiteit, 2 kinderen)

Ook geven sommige moeders aan dat zij het fijn zouden vinden als de kinderen er wat meer bij betrokken waren geweest, bijvoorbeeld door ze er één van avonden bij te laten zijn. Dit is overigens niet gebruikelijk bij dit soort opvoedcursussen, die vooral bedoeld zijn voor opvoeders.

9 *Opdracht voor toeleiders en professionals*

Het beeld dat naar voren komt over de ervaringen van ouders met de tiener cursus is positief. Dat geldt voor ouders van diverse komaf. Ouders hebben veel van Triple P geleerd en denken dat het kan aansluiten bij een diverse doelgroep. Wel zijn er verbetermogelijkheden om nog meer ouders te bereiken en om het programma nog beter te laten aansluiten bij de wensen van (migranten) ouders. Dat heeft onder andere te maken met de taal en het tempo van het programma, maar ook met het feit dat migrantenouders soms minder goed bekend zijn met dit soort programma's, enige schaamte moeten overwinnen om aan de bel te trekken of specifieke vragen hebben over opvoeden in twee culturen. We hopen dat beleidsmakers en uitvoerders aan de hand van deze resultaten het programma zo mogelijk nog meer toesnijden op een diverse populatie.

Het is van groot belang dat ouders steeds gemakkelijker de stap durven te zetten naar opvoedondersteuning, juist ook met dagelijkse opvoedvragen. Daarom hopen we dat dit artikel toeleiders en professionals inspireert om ouders van tieners te informeren over en te enthousiasmeren voor Triple P. U kunt de ervaringen van de ouders die in dit artikel aan het woord kwamen delen met andere ouders, door erover te vertellen of (stukken van het artikel) aan ouders mee te geven. De cursus heeft al veel ouders geholpen om zich een meer competente ouder te voelen, en ouders die mee hebben gedaan zijn achteraf positief over de veranderingen binnen het gezin. Positief opvoeden is een manier van opvoeden die veel ouders aanspreekt, ongeacht culturele, etnische of religieuze achtergrond.

Dankwoord

Wij willen de respondenten hartelijk danken voor hun deelname aan het onderzoek, evenals de professionals die geholpen hebben bij de werving. Ook de professionals met wie wij de concept versie van dit artikel hebben besproken zijn wij zeer dankbaar.

Colofon

Susan Ketner, Marjolijn Distelbrink & Chella Harreveld (Verwey-Jonker Instituut)

Cecile Winkelman (SO&T, Kwaliteit in opvoeden)

Zie ook www.kenniswerkplaats-tienplus.nl

ISBN 978-90-5830-508-4

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2012

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.

Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

Overzicht respondenten Triple P Tieners

Etniciteit	Nederlands	3
	Westers (niet NL)	5 (Austr, Port, Schotl, Roem, Sp)
	Surinaams	5
	Antilliaans/Arubaans	3
	Turks	3
	Marokkaans	2
	Overig niet-westers	1 (Colombiaans)
Leeftijd	30-45 jaar	12
	45-60 jaar	7
	60+ jaar	1
	onbekend	2
Inwonende partner	ja	10
	nee	12
Opleiding	Geen, Koranschool, basisschool	2
	Vmbo, Mavo	5
	Havo, Vwo, hbs, etc.	4
	Mbo	5
	Hbo, universiteit	5
	Onbekend	1

Verantwoording

De werving van de respondenten verliep via Triple P-coördinatoren van Ouder- en Kindcentra en Jeugdzorginstellingen in verschillende Amsterdamse stadsdelen. Ouders die hier geen bezwaar tegen hadden, zijn persoonlijk benaderd met de vraag om deel te nemen aan een verkennend onderzoek naar hun ervaringen met Triple P. Eén moeder is benaderd via het eigen netwerk van een van de onderzoekers.

We hebben voor dit onderzoek negentien moeders, een pleegmoeder en twee oma's geïnterviewd die een groepscursus Positief Opvoeden voor ouders van tieners hebben gevolgd. De respondenten waren van verschillende etnische achtergronden, leeftijd en opleidingsniveau (zie boven). We hebben drie groepsinterviews gehouden (met in totaal tien deelnemers) en twaalf respondenten zijn individueel geïnterviewd. De groepsinterviews vonden plaats op de locatie waar de cursus had plaatsgevonden (bijvoorbeeld het OKC), de individuele interviews bij de respondenten thuis. De interviews zijn gehouden in de periode maart t/m oktober 2011.

De uitspraken over de toepasbaarheid van Triple P voor ouders van diverse herkomst zijn gebaseerd op interviews met moeders die de cursus hebben afgerond (op één na). Ouders die eerder uitvielen of besloten niet mee te doen kunnen een andere ervaring hebben.

Kenniswerkplaats
Tienp^xus